

На основу члана 237. тачка 3) и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10 и 57/11),

Управни одбор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК О УТВРЂИВАЊУ ЗАХТЕВА ЗА РАЗМАК ГОВОРНИХ КАНАЛА ВАЗДУХ-ЗЕМЉА

Предмет овог правилника

Члан 1.

Овим правилником уређује се координисано увођење у рад ваздух-земља говорних комуникација заснованих на размаку говорних канала од 8.33 kHz од стране пружалаца услуга у ваздушној пловидби, односно авио-превозилаца (оператера или њихових заступника).

Овај правилник се примењује на ваздух-земља говорне комуникационе системе засноване на 8.33 kHz размаку говорних канала у опсегу за ваздухопловне мобилне радиокомуникационе сервисе 117.975-137 MHz, њихове саставне елементе и повезане поступке, на системе за обраду података у јединицама контроле летења, које опслужују општи ваздушни саобраћај, њихове саставне елементе и повезане поступке.

Преузимање Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1265/2007

Члан 2.

Овим правилником се у домаће законодавство преузима Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1265/2007 од 27. октобра 2007. године о захтевима у погледу размака говорних канала земља-ваздух за потребе Јединственог европског неба.

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1265/2007 дата је у Прилогу овог правилника.

Значење појединих израза у овом правилнику

Члан 3.

За потребе овог правилника користе се изрази (дефиниције) из Уредбе Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (Оквирна уредба), измењене и допуњене Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 1070/2009 од 21. октобра 2009. године којом се мењају и допуњавају Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004, (ЕЗ) бр. 550/2004, (ЕЗ) бр. 551/2004 и (ЕЗ) бр. 552/2004, како би се побољшао учинак и одрживост европског ваздухопловног система, која је у домаће законодавство преузета Прилогом 1. Правилника о условима и начину издавања и важења сертификата за пружање услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС“, број 32/11) и дефиниције наведене члану 2. Уредбе Комисије (ЕЗ) бр. 1265/2007 од 27. октобра 2007. године о захтевима у погледу размака говорних канала земља-ваздух за потребе Јединственог европског неба из Прилога овог правилника.

ЕСАА споразум означава Мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.

Изрази „Заједница”, „прописи Заједнице”, „Службени лист Европске уније“ и „држава чланица” који се користе у Прилогу овог правилника тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II ЕСАА споразума.

Израз „национално надзорно тело” (*national supervisory authority*) који се користи у Прилогу овог правилника тумачи се као Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат).

Ступање Правилника на снагу

Члан 4.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 1/0-01-0002/2012-0014

У Београду, 04. маја 2012. године

Управни одбор

Председник

Милутин Мркоњић

ПРИЛОГ

Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 1265/2007 од 27. октобра 2007. године о захтевима у погледу размака говорних канала земља-ваздух за потребе Јединственог европског неба

Циљ и предмет

Члан 1.

1. Ова уредба прописује захтеве за координисано увођење ваздух-земља говорних комуникација које се заснивају на размаку говорних канала од 8.33 Hz.
2. Ова уредба се примењује на системе ваздух-земља говорних комуникација засноване на размаку канала 8.33 kHz унутар појаса од 117.975-137 MHz, за услугу мобилне ваздухопловне радиокомуникације, њихове саставне елементе и припадајуће поступке, и на системе за обраду података о лету који служе јединицама контроле летења, које пружају услуге у општем ваздушном саобраћају, њихове саставне елементе и припадајуће поступке.
3. Ова уредба се примењује на све летове у општем ваздушном саобраћају изнад *FL 195* у ваздушном простору *ICAO EUR* региона у којем су државе чланице одговорне за пружање услуга у ваздушном саобраћају у складу са Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета бр. 550/2004, осим члана 4, који се такође примењује испод *FL 195*.
4. У оквиру члана 4. став 1. Уредбе (ЕЗ) бр. 730/2004, државе чланице могу да одлуче да одступе од обавеза ношења опреме у ваздухоплову утврђених овом уредбом, за летове који се обављају по правилима визуелног летења.

Дефиниције

Члан 2.

За потребе ове уредбе примењују се дефиниције из члана 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004.

Такође се примењују и следеће дефиниције:

- 1) *размак канала 8.33 kHz* је раздвојеност између суседних канала од 8.33 kHz;
- 2) *канал* је нумеричка ознака која се користи у вези са прилагођавањем опреме за говорну комуникацију, која омогућава јединствену идентификацију употребљене фреквенције радиокомуникације и размак канала;
- 3) *јединица контроле летења* (у даљем тексту: *АТС* јединица) означава различито, центар обласне контроле летења, јединицу прилазне контроле или јединицу аеродромске контроле;
- 4) *центар обласне контроле летења* (у даљем тексту: *АСС*) је јединица успостављена за пружање услуга контроле летења за контролисане летове у контролисаним подручјима која су у њеној надлежности;
- 5) *летови који се обављају по правилима визуелног летења* (у даљем тексту: *VHR* летови) су било који летови који се обављају према правилима визуелног

летења, како је дефинисано у Анексу 2 Чикашке конвенције о међународном цивилном ваздухопловству из 1944. године;

6) *VHF доделе* су доделе *VHF* фреквенције ваздухопловној служби за коришћење опреме за говорну комуникацију;

7) *систем са помереним носиоцем сигнала* је систем који се користи у ситуацијама у којима комбинацијом једног предајника и пријемника не може да се обезбеди покривеност радио сигнала и када се ради смањења сметњи сигнали померају од главне фреквенције носиоца сигнала;

8) *одређена оперативна покривеност* је обим ваздушног простора у којем се пружа одређена услуга и у којем је за ту услугу обезбеђена заштита фреквенције;

9) *оператер* је привредно друштво, друго правно лице или предузетник које обавља или намерава да обавља операције ваздухопловом;

10) *радно место* је намештај и техничка опрема на којима особље јединице контроле летења обавља задатке везане са његовим послом;

11) *радиотелефонија* је облик радиокомуникације који је првенствено намењен размени информација говорним путем;

12) *споразум о координацији* је споразум између две суседне *ATC* јединице, којим се прецизира како се координирају њихове надлежности *ATC*;

13) *интегрисани систем за обраду почетног плана лета* (у даљем тексту: *IFPS*) је систем у оквиру Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем на основу којег се у ваздушном простору обухваћеном овом уредбом пружају услуге централизоване обраде и дистрибуције планова лета које се састоје од примања, вредновања и дистрибуције планова лета;

14) *државни ваздухоплов* је сваки ваздухоплов који се користи у војне, царинске и полицијске сврхе;

15) *транспортни државни ваздухоплов* је државни ваздухоплов са непомичним крилима који је пројектован за превоз лица и/или терета.

Захтеви за интероперабилност и перформансе

Члан 3.

1. Не доводећи у питање члан 5. ове уредбе, до 15 марта 2008. године оператери морају да опреме своје ваздухоплове радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz.

2. Осим могућности размака канала од 8.33 kHz, опрема из става 1. овог члана мора да има могућност подешавања на канале са размаком од 25 kHz, као и рада у условима у којима се користе *off-set* фреквенције.

3. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да се, најкасније до 3. јула 2008. године, обави конверзија додељених говорних *VHF*-а на размаке канала од 8.33 kHz, за секторе на нивоу или испод или изнад нивоа *FL 195*.

4. Став 3. овог члана се не примењује на секторе у којима се користи систем са помереним носиоцем сигнала на 25 kHz.

5. Државе чланице морају да предузму све потребне мере како би обезбедиле да пружаоци услуга у ваздушној пловидби буду обавештени о одговарајућој расподели *VHF* фреквенција.

6. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да примене расподелу *VHF* фреквенција из става 5. овог члана. Ако у изузетним околностима није могућа усаглашеност са ставом 3. овог члана, државе чланице морају да обавесте Комисију о разлозима за то.

7. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде усаглашеност перформанси њихових система за говорну комуникацију на 8.33 kHz са стандардима *ICAO* наведеним у Анексу I, став 1. ове уредбе

8. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да њихови системи за говорну комуникацију на 8.33 kHz омогућавају оперативно прихватљиву говорну комуникацију између контролора летења и пилота у додељеном оперативном опсегу.

9. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да перформансе предајника/пријемника који је инсталиран у оквиру система за говорну комуникацију на 8.33 kHz буду у сагласности са стандардима *ICAO* наведеним у Анексу I, став 1 ове уредбе за: стабилност фреквенције, модулацију, осетљивост, ефективну ширину пријемног опсега и пригушење суседних канала.

10. Оператери морају да обезбеде да перформансе система за говорну комуникацију на 8.33 kHz који су у складу са ставом 1. овог члана инсталирани у њиховим ваздухопловима одговарају *ICAO* стандардима наведеним у Анексу I став 2. ове уредбе.

11. Документ Европске организације за опрему у цивилном ваздухопловству (*Eurocae*) из Анекса I став 3. ове уредбе сматра се одговарајућим доказом усаглашености са захтевима у односу на фреквенције, стабилности, модулације, осетљивости, појасне ширине ефикасног пријема и пригушења суседног канала, који су утврђени у *ICAO* стандардима наведених у Анексу I, став 2. ове уредбе.

12. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби спроводе поступке обавештавања и почетне координације у својим системима за обраду података о лету у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 1032/2004, на следећи начин:

(а) подаци о могућности лета у односу на примену 8.33 kHz преносе се између јединица *АТС*;

(б) подаци о могућности лета у односу на примену 8.33 kHz морају да буду доступни на одговарајућем радном месту;

(ц) контролор летења мора да има средства да промени податке о могућности лета у погледу примене 8.33 kHz.

Припадајући поступци

Члан 4.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби и оператери морају да обезбеде да се за идентификацију предајног канала у *VHF* радиотелефонским комуникацијама користи свих шест цифара нумеричке ознаке, осим када су пета и шеста цифра једнаке нули, у ком случају се користе само прве четири цифре.

2. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби и оператери морају да обезбеде усаглашеност њихових поступака говорне комуникације ваздух-земља са *ICAO* одредбама наведеним у Анексу I, став 4. ове уредбе.

3. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да се у споразумима о координацији између *АСС* наведу поступци који се примењују на ваздухоплове опремљене опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz, као и на ваздухоплове који нису опремљени таквом опремом.

4. Оператери који обављају летове изнад *FL 195* из члана 1. став 3. ове уредбе и заступници који раде у њихово име, морају да обезбеде да се уз слово „S“ и/или било која друга слова, где је то потребно, дода слово „Y“ у рубрици 10. плана лета за ваздухоплове опремљене радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz или да се ознака *STS/EXM 833* укључи у рубрику 18. плана лета, за ваздухоплове који нису тако опремљени али којима је одобрено изузеће од обавезног ношења опреме. Ваздухоплови који уобичајено могу да лете изнад *FL 195* и који су опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz, а планирају да лете испод тог нивоа, морају да унесу слово „Y“ у рубрици 10. плана лета.

5. У случају промене статуса лета у односу на могућности употребе размака канала од 8.33 kHz, оператери или заступници који раде у њихово име, морају да пошаљу *IFPS* поруку о промени са одговарајућом ознаком у одговарајућој рубрици.

6. Државе чланице морају да предузму потребне мере како би обезбедиле да *IFPS* обрађује и дистрибуира информације о могућности употребе размака канала од 8.33 kHz које прими у плановима лета.

Државни ваздухоплов

Члан 5.

1. Државе чланице морају да обезбеде да транспортни државни ваздухоплови буду опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz, најкасније до 3. јула 2008. године.

2. Не доводећи у питање националне поступке за размену података у државним ваздухопловима, државе чланице ће најкасније до 3. јануара 2008. године доставити Комисији списак транспортних државних ваздухоплова који неће бити опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz у складу са ставом 1. овог члана због:

(а) повлачења из оперативне употребе до 31. децембра 2010. године;

(б) ограничења при набавци.

Када ограничења при набавци спречавају усаглашеност са ставом 1. овог члана, државе чланице такође обавештавају Комисију, најкасније до 3. јануара 2008. године о датуму од ког ће предметни ваздухоплови да буду опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz. Тај датум не сме да буде касније од 31. децембра 2012. године.

3. Државе чланице морају да обезбеде да нетранспортни државни ваздухоплови буду опремањи радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz, најкасније до 31. децембра 2009. године.

4. Не доводећи у питање националне поступке за размену података у државним ваздухопловима, државе чланице ће најкасније до 30. јуна 2009. године доставити Комисији списак нетранспортних државних ваздухоплова који неће бити

опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz у складу са ставом 3. овог члана због:

- (а) обавезујућих техничких или буџетских ограничења;
- (б) повлачења из оперативне употребе до 31. децембра 2010. године;
- (ц) ограничења при набавци.

Када ограничења при набавци спречавају усаглашеност са ставом 3. овог члана државе чланице такође обавештавају Комисију, најкасније до 30. јуна 2009. године о датуму до ког ће предметни ваздухоплови да буду опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz. Тај датум не сме да буде касније од 31. децембра 2015. године.

5. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да се државни ваздухоплови који нису опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz, могу прихватити под условом да се они могу безбедно водити у границама могућности система за управљање ваздушним саобраћајем на UHF фреквенцијама или VHF фреквенцијама на 25 kHz.

6. Државе чланице морају у националним публикацијама за ваздухопловно информисање да објаве поступке за вођење државних ваздухоплова који нису опремљени опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz.

7. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби сваке године достављају држави чланице која их је именovala своје планове за вођење државних ваздухоплова који нису опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz, узимајући у обзир ограничења капацитета, повезана с поступцима из става 6. овог члана.

Безбедносни захтеви

Члан 6.

Државе чланице морају да предузму потребне мере како би обезбедиле да свакој промени у постојећим системима из члана 1. став 2. ове уредбе или увођењу нових система претходи безбедносна процена, укључујући утврђивање опасности и процену и умањење ризика које спроводе стране које су у питању.

За време процене безбедности уважавају се најмање безбедносни захтеви наведени у Анексу II ове уредбе.

Усаглашеност саставних елемената или њихова погодност за употребу

Члан 7.

1. Пре издавања ЕЗ декларације о усаглашености или погодност за употребу из члана 5. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004, произвођачи саставних елемената система из члана 1. став 2. ове уредбе оцењују усаглашеност или погодност за употребу ових саставних елемената у складу са захтевима из Анекса III, Део А ове уредбе, без утицаја на став 2. овог члана.

2. Поступци сертификације пловидбености који су у складу са Уредбом (ЕЗ) Европског парламента и Савета бр. 1592/2004, када се примењују на саставне елементе система из члана 1. став 2. ове уредбе који су у ваздухоплову, сматрају се прихватљивим поступцима за оцену усаглашености ових саставних елемената ако

укључују доказ о усаглашености за захтевима из ове уредбе у односу на инероперабилност, перформансе и безбедност.

Верификација система

Члан 8.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби који могу да докажу или су доказали да испуњавају услове из Анекса IV ове уредбе морају да спроведу верификацију система из члана 1. став 2. ове уредбе, у складу са захтевима из Анекса III, Део C ове уредбе.

2. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби који не могу да докажу да испуњавају услове из Анекса IV ове уредбе, закључују уговор са именованим телом за верификацију система из члана 1. став 2. ове уредбе. Ова верификација се спроводи у складу са захтевима из Анекса III, Део D ове уредбе.

Додатни захтеви

Члан 9.

1. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да им је сво одговарајуће особље правилно упознато са захтевима утврђеним овом уредбом и да је одговарајуће оспособљено за своје послове.

2. Државе чланице морају да предузму потребне мере како би обезбедиле да особље које управља *IFPS* у оквиру планирања лета, буде правилно упознато са захтевима из ове уредбе и да је одговарајуће оспособљено за своје послове.

3. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби:

(а) развијају и одржавају оперативне приручнике које садрже потребна упутства и информације које свом одговарајућем особљу омогућавају примену ове уредбе;

(б) обезбеђују да су приручници из тачке (а) овог става доступни и да се одржавају ажурним, као и да се њихово одржавање и дистрибуција обављају у складу са одговарајућим начелима управљања квалитетом и начином вођења документације;

(ц) обезбеђују усаглашеност метода рада и оперативних поступака са овом уредбом.

4. Државе чланице морају да предузму потребне мере како би обезбедиле да централизована служба за обраду и дистрибуцију планова лета:

(а) развија и одржава оперативне приручнике који садрже потребна упутства и информације које свом одговарајућем особљу омогућавају примену ове уредбе;

(б) обезбеђује да су приручници из тачке (а) овог става доступни и да се одржавају ажурним, као и да се њихово одржавање и дистрибуција обављају у складу са одговарајућим начелима управљања квалитетом и начином вођења документације;

(ц) обезбеђује усаглашеност метода рада и оперативних поступака са овом уредбом.

5. Оператери из члана 3. став 1. ове уредбе морају да предузму потребне мере како би обезбедили да је особље које управља радио опремом одговарајуће

узнато са захтевима из ове уредбе, да је одговарајуће обучено за употребу те опреме и да се упутства, када је то могуће, налазе у пилотској кабини.

6. Државе чланице морају да предузму потребне мере како би обезбедиле усаглашеност са овом уредбом, укључујући објављивање одговарајућих информација у националним публикацијама за ваздухопловно информисање.

Ступање на снагу и примена

Члан 10.

Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Ова уредба је у целини обавезујућа и директно се примењују у свим државама чланицама.

АНЕКС I

Стандарди и захтеви наведени у члану 3. и 4.

1. Поглавље 2. „Мобилна ваздухопловна услуга“, одељак 2.1. „Карактеристике *VHF* система за комуникацију ваздух-земља“ и одељак 2.2. „Карактеристике система земаљских инсталација“, *ICAO* Анекса 10, Књига III, Део 2. (прво издање-јул 1995. године, које укључује Амандман бр. 80).

2. Поглавље 2. „Мобилна ваздухопловна услуга“, одељак 2.1 „Карактеристике *VHF* система за комуникацију ваздух-земља“, одељак 2.3.1. „Функција предаје“ и одељак 2.3.2 „Функција пријема“, осима пододељка 2.3.2.8. „*VDL* – Отпорност на сметње“, *ICAO* Анекса 10, Књига III, Део 2. (прво издање-јул 1995. године које укључује Амандман бр. 80).

3. Спецификација минималне оперативне перформансе за *VHF* пријемник - предајник у ваздухоплову који ради у фреквенцијском опсегу 117.975-137.000 MHz, *Eurocae* документ *ED-23B*, Амандман 3, децембар 1997. године.

4. Одељак 12.3.1.4. „Размак канала од 8.33 kHz“, *ICAO PANS-ATM* документа 4444 (14 издање- 2001. које укључује Амандман бр. 4).

АНЕКС II

Безбедносни захтеви из члана 6.

1. Захтеви интероперабилности и перформанси наведени у члану 3. ст. 1. и 12. сматрају се безбедносним захтевима.
2. Захтеви у вези припадајућих поступака наведени у члану 4. ст. 1. и 2. сматрају се безбедносним захтевима.
3. Захтеви за државне ваздухоплове наведени у члану 5. ст. 1, 3, 5. и 7. сматрају се безбедносним захтевима.
4. Захтеви који подржавају усаглашеност наведену у члану 9. ст. 1, 3, 5. и 6, сматрају се безбедносним захтевима.
5. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде да је контролоров *HMI (human mashine interface)* уређај за приказивање ознаке *VHF* канала у складу са поступцима *VHF* радиотелефоније.
6. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да процене утицај смањивања висине ваздухоплова који нису опремљени радио опремом са могућношћу размака канала од 8.33 kHz на ниво испод *FL 195*, узимајући у обзир чињенице, као што су најмање безбедне висине прелета и утврде да ли су потребне измене у могућностима сектора или у планирању/структури ваздушног простора.
7. Државе чланице морају да обезбеде да се пре усаглашавања у табели *SOM2 ICAO* документа 7754, прелаз са 25 на 8.33 kHz провери кроз пробни период од најмање четири недеље, током којег се верификује безбедан рад.
8. Државе чланице морају да обезбеде да се прелаз са 25 kHz на 8.33 kHz обавља уз поштовање критеријума планирања фреквенција који су описани у Делу II - „Критеријуми планирања доделе фреквенција за *VHF* комуникације ваздух-земља“ Европског приручника за управљање фреквенцијама– *ICAO EUR* документ 011 (2005).

АНЕКС III

ДЕО А

Захтеви за оцену усаглашености или погодности за употребу саставних елемената из члана 7.

1. Активностима у оквиру верификације доказује се усаглашеност саставних елемената са захтевима перформанси из ове уредбе или њихова погодност за употребу док су ти саставни елементи у раду у условима испитивања.

2. Ако произвођач примењује модул описан у делу Б, то се сматра одговарајућим поступком оцене усаглашености којим се обезбеђује и изјављује усаглашеност саставних елемената. Дозвољена је и употреба једнако вредних или строжијих поступака.

ДЕО Б

Модул унутрашњег надзора производње

1. Овим модулом се описује поступак којим произвођач или његов овлашћени заступник са пословним седиштем у Заједници, који испуњава обавезе утврђене ставом 2. овог члана, обезбеђује и изјављује да предметни саставни елементи испуњавају захтеве из ове уредбе. Произвођач или његов овлашћени заступник са пословним седиштем у Заједници мора да напише декларацију о усаглашености или погодности за употребу у складу са чланом 3. став 3. Анекса III Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004.

2. Произвођач мора да изради техничку документацију описану у ставу 4. овог члана и произвођач или његов овлашћени заступник са пословним седиштем у Заједници морају, најмање током периода од 10 година након што су били произведени последњи саставни елементи, да обезбеди доступност те документације надлежним националним надзорним телима ради инспекције, као и пружаоцима услуга у ваздушној пловидби у чијим се системима користе наведени саставни елементи. Произвођач или његов овлашћени заступник са пословним седиштем у Заједници обавештава државе чланице о месту и начину стављања горе наведене техничке документације на располагање.

3. Ако произвођач нема пословно седиште у Заједници, он мора да одреди једно или више лица које саставне елементе стављају на тржиште Заједнице. Та лица обавештавају државе чланице о месту и начину стављања техничке документације на располагање.

4. Техничка документација мора да омогући оцену усаглашености саставних елемената са захтевима из ове уредбе. Она мора, колико је то потребно за такву оцену, обухватити пројектовање, производњу и рад саставних елемената.

5. Произвођач или његов овлашћени заступник с пословним седиштем у Заједници мора држати примерак декларације о усаглашености или погодности за употребу, заједно са техничком документацијом.

ДЕО Ц

Захтеви за верификацију система из члана 8. став 1.

1. Верификацијом система из члана 1. став 2. ове уредбе доказује се усаглашеност тих система са захтевима интероперабилности, перформанси и безбедности из ове уредбе, у условима оцењивања који одражавају оперативне услове тих система.

Посебно:

- верификацијом система за комуникације ваздух-земља доказује се да се размак канала од 8.33 kHz користи за *VHF* комуникације ваздух-земља у складу са чланом 3. став 3. ове уредбе и да је перформанса говорног комуникационог система на 8.33 kHz у складу са чланом 3. став 7. ове уредбе;

- верификацијом система за обраду података о лету доказује се да се поступци из члана 3. став 12. ове уредбе правилно примењују.

2. Верификација система из члана 1. став 2. ове уредбе изводи се у складу са одговарајућим и признатим праксама испитивања.

3. Алатаи за испитивање који се користе при верификацији система из члана 1. став 2. ове уредбе морају да имају одговарајућу функционалност.

4. У оквиру верификације система из члана 1. став 2. ове уредбе добијају се елементи техничког досијеа (*technical file*) који се захтева Анексом IV Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004, став 3. укључујући следеће елементе:

- опис имплементације;

- извештај о проверама и испитивањима спроведеним пре стављања система у употребу.

5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби управља процесом верификације, а посебно:

- одређује одговарајуће оперативне и техничке услове за оцењивање који одражавају стварне оперативне услове;

- верификује да ли план испитивања описује укљученост система из члана 1. став 2. ове уредбе у оперативне и техничке услове за оцењивање;

- верификује да ли план испитивања обезбеђује потпуно обухватање примењивих захтева интероперабилности, перформанси и безбедности из ове уредбе,

- обезбеђује доследност и квалитет техничке документације и плана испитивања;

- планира организацију испитивања, особље, инсталацију и конфигурацију платформе за испитивање;

- обавља проверу и тестове, као што је одређено у плану тестирања;

- пише извештаје о резултатима провера и тестова.

6. Пружалац услуга у ваздушној пловидби обезбеђује да системи из члана 1. став 2. ове уредбе који раде у оперативним условима процене, испуњавају захтеве интероперабилности, перформанси и безбедности из ове уредбе.

7. После успешне обављене верификације усаглашености пружалац услуга у ваздушној пловидби израђује ЕЗ декларацију о верификацији система и доставља је

националном надзорном телу, заједно са техничким досијеом (*technical file*), како се захтева у члану 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004.

ДЕО Д

Захтеви за верификацију система из члана 8. став 2.

1. Верификацијом система из члана 1. став 2. ове уредбе доказује се усаглашеност тих система са захтевима интероперабилности, перформанси и безбедности из ове уредбе, у условима оцењивања који одражавају оперативне услове тих система.

Посебно:

- верификацијом система за комуникације ваздух-земља доказује се да се размак канала од 8.33 kHz користи за *VHF* комуникације ваздух-земља у складу са чланом 3. став 3. ове уредбе и да је перформанса говорног комуникацијског система од 8.33 kHz у складу са чланом 3. став 7. ове уредбе;

- верификацијом система за обраду података о лету доказује се да се поступци из члана 3. став 12. ове уредбе правилно примењују.

2. Верификација система из члана 1. став 2. ове уредбе изводи се у складу са одговарајућим и признатим праксама испитивања.

3. Алати за испитивања који се користе при верификацији система из члана 1. став 2. ове уредбе морају да имају одговарајућу функционалност.

4. У оквиру верификације система из члана 1. став 2. ове уредбе добијају се елементи техничког досијеа (*technical file*) који се захтева Анексом IV Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004, став 3, укључујући следеће елементе:

- опис имплементације;

- извештај о проверама и испитивањима спроведеним пре стављања система у употребу.

5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби одређује одговарајуће оперативне и техничке услове за оцењивање који одражавају стварне оперативне услове и организује да активности верификације обави именовано тело.

6. Именовано тело управља активностима верификације посебно:

- верификује да ли план испитивања описује укљученост система из члана 1. став 2. ове уредбе у оперативне и техничке услове за оцењивање;

- верификује да ли план испитивања обезбеђује потпуно обухватање примењивих захтева интероперабилности, перформанси и безбедности из ове уредбе;

- обезбеђује доследност и квалитет техничке документације и плана испитивања;

- планира организацију испитивања, особље, инсталацију и конфигурацију платформе за испитивање;

- обавља провере и тестове, као што је одређено у плану тестирања;

- пише извештаје о резултатима провера и тестова.

7. Именовано тело обезбеђује да системи из члана 1. став 2. ове уредбе који раде у оперативним условима процене испуњавају захтеве интероперабилности, перформанси и безбедности из ове уредбе.

8. После успешно обављене верификације усаглашености, именовано тело израђује сертификат о усаглашености у односу на обављене послове.

9. Пружалац услуга у ваздушној пловидби после успешно обављених послова верификације израђује ЕЗ декларацију о верификацији система и доставља је националном надзорном телу заједно са техничким досијеом (*technical file*), како се захтева у члану 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 552/2004.

АНЕКС IV

Услови из члана 8.

1. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да успостави методе извештавања унутар организације, који обезбеђују и доказују непристрасност и независност одлука повезаних са активностима верификације.

2. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље укључено у поступке верификације провере врши са највећим могућим професионалним интегритетом и највећом могућом техничком стручношћу и да је слободно од било каквих притиска или утицаја, посебно финансијске природе, који би могли да утичу на одлучивање или резултате верификације, посебно од стране лица или групе лица на које резултати верификације имају утицаја.

3. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора обезбедити да особље укључено у поступке верификације има приступ опреми која им омогућава правилно обављање потребних верификација.

4. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да особље укључено у поступке верификације има добро техничко и стручно образовање, задовољавајуће познавање захтева верификације које мора да обави, одговарајуће искуство на таквим пословима, способност потребну за израду декларација, евиденција и извештаја којима се доказује да су верификације обављене.

5. Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да обезбеди да је особље, укључено у поступке верификације способно за непристрасно обављање верификације. Накнада за рад не сме да зависи од броја обављених верификација или резултата тих верификација.